

KRIJGSGEVANGENEN

ca. 1 200 Britten en Australiërs in krijgsgevangenschap geraakt en van hen zijn in mei '42 ca. 1 500 Nederlanders en Indische Nederlanders en ca. 500 Britten naar Birma getransporteerd om er samen met Australische krijgsgevangenen eerst vliegvelden aan te leggen en om vervolgens samen met grote aantallen *romoesja's* te werken aan de aanleg van het noordelijk gedeelte van de spoorweg die Thailand met Birma moest verbinden: de Birma-spoorweg, zoals wij die verbinding zullen aanduiden. De op Sumatra achtergebleven krijgsgevangenen werden nadien nog voor twee taken gebruikt: de aanleg van een weg in Atjeh die een doorgaande verbinding tussen de oost- en de westkust van Sumatra mogelijk maakte, en de aanleg van een spoorweg, de z.g. Pakanbaroespoorweg, waarvoor hetzelfde gold; dat spoorwegtraject was af op de dag waarop Japans capitulatie bekend werd gemaakt: 15 augustus '45.

Op Java hadden de Japanners de meeste krijgsgevangenen gemaakt, nl. ca. 70 800: ca. 900 Amerikanen, ca. 2 800 Australiërs, ca. 10 600 Britten en ca. 56 500 militairen van de Koninklijke Marine en van het Knil (inheemse militairen meegeteld). De meeste inheemsen zijn, gelijk gezegd, spoedig vrijgelaten. Van de overige krijgsgevangenen zijn in oktober '42 bijna 700 (bijna allen Indische Nederlanders) en in september '43 nog eens 3 400 naar Japan vervoerd om er te werken in mijnen, fabrieken en havens. Voorts zijn van oktober '42 af de meeste Amerikanen en Australiërs en ca. 16 500 Nederlanders en Indische Nederlanders naar Birma en Thailand overgebracht in verband met de aanleg van de Birma-spoorweg. Daar heeft van alle niet-inheemse krijgsgevangenen die de Japanners in het *Nanjo*-gebied hadden gemaakt¹, ca. 45 % moeten zwegen. Toen die spoorweg af was (dat was in oktober '43 het geval), is een deel van die krijgsgevangenen, voorzover nog in leven, bij het onderhoud betrokken geworden of om andere redenen in Thailand gebleven, een tweede deel is naar Singapore teruggevoerd en daar aan het werk gezet, een derde deel is naar Frans-Indo-China overgebracht om er vliegvelden aan te leggen en een vierde deel, waartoe talrijke Nederlanders (en slechts weinig Indische Nederlanders) behoorden, is naar Japan getransporteerd. Uiteindelijk is van alle niet-inheemse krijgsgevangenen meer dan een kwart, nl. 27 %, in Japan tewerkgesteld.

Dan zijn van Java nog vier andere groepen krijgsgevangenen elders

¹ Dat waren er 142 766: 50 016 Britten, 42 233 Nederlanders en Indische Nederlanders, 26 943 Amerikanen (de meesten krijgsgevangen gemaakt op de Philippijnen), 21 762 Australiërs, 1 691 Canadezen (krijgsgevangen gemaakt op Hongkong) en 121 Nieuw-Zeelanders.